

Fjorden rundt – cykelturisme i verdensklasse

Et projekt der rykker ved grænserne for, hvad der er muligt inden for landskabsformidling

Af Sabine Jensen & René Hankelbjerg

Naturvejlederne ved Ringkøbing-Skjern Museum har som hovedopgave at formidle det vestjyske landskab og dets natur- og kulturhistorie. Det vestjyske landskab er af en unik karakter og indeholder bl.a. rørskove, fjorde, klit, hav og heder. Naturvejlederne ved Ringkøbing-Skjern Museum har altid forsøgt at være innovative, fx bruger vi både udklædning som grøn skovnisse og rød ræv, kajaksejlds, cykel, digitale medier som Facebook-siden *Natur i verdensklasse* samt fotografering.

Med *Fjorden Rundt på cykel*-projektet opstod der en fantastisk mulighed for at kombinere innovativ formidling og en forbedret infrastruktur i form af et cykelstinetværk rundt om fjorden.

Over Skjern Åens vande med trækfærge.

Projektet: Fjorden rundt, cykelturisme i verdensklasse

Ringkøbing-Skjern Kommune har sat sig som mål at blive en cyklende turistkommune, men hvordan skulle det så lade sig gøre?

Med det storstilede projekt *Fjorden Rundt på cykel* vil man skabe cykelturisme i verdensklasse. Projektet er støttet af Vejdirektoratets cykelstipulje og er således også en del af en national satsning for fremme af cyklismen. Projektet skal binde Ringkøbing-Skjern Kommunes seværdigheder og spændende lokaliteter sammen i et finansieret cykelstinetværk. Med cykelstinetværket som kerne vil man udbygge faciliteter og attraktioner på turen rundt om Ringkøbing Fjord og gøre den til et sandt cykelparadis af gode oplevelser.

I forbindelse med projektet er nogle af de mange fine tiltag blevet formidlet til borgere og turister i Ringkøbing-Skjern Kommune gennem en række guidede cykelture, og det er her naturvejledningen ved Ringkøbing-Skjern Museum og Ringkøbing-Skjern Kommune er kommet ind i billedet. Ved et møde på Bundsbæk Mølle fødtes idéen til en række guidede cykelture, der skulle få borgere og turister op på cyklen. På dette møde opstod tanken ligeledes om at rykke ved grænserne for landskabsformidling. Det blev besluttet at prøve at nå nogle målgrupper, som normalt ikke cykler. Alle turene havde projekt *Fjorden Rundt på cykel* som omdrejningspunkt, men havde forskellige temaer.

Blinde cykelende på Kalvholm, Skjern å-deltaets største ø.

Kan blinde cykle?

Nogle målgrupper er sværere at få ud at cykle end andre, men Vestjysk Tandemklub, der består af blinde og svagtseende, var friske på en cykeltur ad stierne omkring Skjern Enge. Naturvejleder Sabine Jensen stod for turen, hvor seks blinde og svagtseende kørte på tandemcykler, sammen med frivillige hjælpere.

Med start fra Pumpestation Nord var ruten på ca. 10 km rundt i Skjern Enge. Turen gik gennem Skjern Ådal, ad diger og med trækfærger, og undervejs blev Skjern Ås spændende historie fortalt, krydret med dufte, lyde, føle- og smagsoplevelser.

Erfaringsmæssigt kan en del af naturvejlederens normale tricks bruges i forbindelse med denne målgruppe, specielt inddragelse af føle/røre-aktiviteter. Derfor fik deltagerne også stukket et lysesisiv, som står i store tuer i Skjern Enge, i hånden undervejs. Herved kunne de få en fornemmelse af selve sivet, men også forsøge at få marven fra lysesisivet ud, den blev nemlig brugt som væge i olielamper før i tiden. Der blev også smagt på vandmynte og almindelig syre og med vinden i håret og fuglekvidder i ørerne fik de 12 deltagere en anderledes cykeloplevelse.

Ukrudt er noget vi spiser

I et samarbejde mellem naturvejledningen, Ringkøbing-Skjern Kommune og TV-kokken Carsten Olsen, bedre kendt som Den Skaldede Kok, lykkedes det at give denne turs gæster en oplevelse af, at man let kan samle lækre spiselige urter langs cykelstierne rundt om fjorden. Om morgen havde naturvejleder René Hankelbjerg indsamlet en række forskellige urter, som blev overdraget til Den Skaldede Kok, der straks gik i gang med at skabe et måltid ud af dem. Gæsterne mødte op og afsted på cyklerne gik det med stop undervejs, hvor de spiselige urter blev formidlet. Da gruppen vendte tilbage til udgangspunktet, havde kokken kreeret et dejligt måltid, og alle gik ombord i en herlig middag med naturens urter i fokus.

En lille én. Smagning af snaps lavet på naturens urter ved Lyngvig Fyr.

Snapsetur på cykel

Langs de fine cykelstier, der ligger så langt mod vest, som man kan komme, ligger den smukke klithede. Klitheden er fyldt med spændende urter som kan bruges til hjemmelavet kryddersnaps, så hvorfor ikke springe på cyklen og indsamle urterne. Igen blev projekt *Fjorden Rundt på cykel* involveret, og 39 glade cyklister tog med på snapsetur fra Lyngvig Fyr til Hvide Sande. Naturvejleder Sabine Jensen, der har mange års erfaring med snapsebrygningens kunst, fortalte om trækketider, filtrering, fortynding og sødning, og deltagerne fik sand mellem tærerne og Vesterhavets sus i håret.

Anden Verdenskrig skal da opleves fra cyklen!

På Ringkøbing Museum kan man opleve to succesfulde udstillinger om Anden Verdenskrig: *Hvad bunkeren gemte*, der åbnede 2012 og *Flyvere i natten* der åbnede i 2015. I forbindelse med disse udstillinger har Ringkøbing-Skjern Museum oplevet en stigende interesse for guidede bunkerture til

Fortælling om bunkerne ved kartoffelkullen i Krylen.
Foto: Karoline Linneberg Reenberg.

Houvig-fæstningen. Derfor var det oplagt i anledningen af 70-års jubilæet for krigens afslutning at binde udstillinger og bunkertur sammen med en cykeltur. Turen startede i Ringkøbing Museums udstilling med en rundvisning, som kortvarigt blev afbrudt af en ældre herre, der ville indskyde, at udstillingen præcist fortalte, hvordan han havde oplevet det for over 70 år siden! Han fortalte, at han kunne huske Avro Lancasterens karakteristiske høje lyd over deres gårds rugmarker. Efter museumsrundvisningen gik det over Kloster på cykel, hvor der undervejs blev fortalt om luftkrigen over Europa, og til slut blev gæsterne vist rundt i bunkerne i de to stillinger Ringelnatter og Kryle ved Houvig.

Nydanskere får cykelben

For at nå ud til en bredere målgruppe, blev det besluttet at lave en tur for kommunens og landets nyeste borgere, nemlig flygtninge og indvandrere. Turen blev slået op på opslagstavlen hos Lærdansk afdeling i Skjern, og hurtigt var der deltagere tilmeldt. Turen foregik på tre sprog, hvilket i sig selv var en spændende udfordring. Naturvejleder René Hankelbjerg, der afholdt cykelturen, fortalte på både dansk og engelsk, mens en af deltagerne oversatte til arabisk. Der var flere af deltagerne, der ikke ejede en cykel, men det problem blev løst ved, at der var lejet ekstra cykler, så turen kunne gennemføres. Flere af deltagerne havde ikke cyklet i årevis, og enkelte havde aldrig prøvet at cykle offentligt før, hvilket gjorde turen lidt småfarlig i starten. Da gruppen kom ud på de sikre cykelstier mellem Ringkøbing og Søndervig, kunne naturvejlederen ånde lettet op. På trods af to små styrt var humøret højt. Undervejs fik de syriske flygtninge mulighed for at dele deres krigsoplevelser på en ny måde, og det virkede som en lettelse for dem at få ord på oplevelser, vi andre næsten ikke kan forestille os. Journalisten Carsten Bille Petersen fra Dagbladet Ringkøbing-Skjern skrev om turen: "Uanset om det var kursister fra Ukraine, Rumænien, Syrien, Egypten,

Polen, Filippinerne, Moldova, Indonesien eller Slovakiet, var det tydeligt, at hver og én fik både historie, kultur, sprog, natur, cykelben, samvær og sjov med hjem.”¹

Hvad byder fremtiden på?

Samarbejdet mellem projekt *Fjorden Rundt på cykel*, Ringkøbing-Skjern Kommune og Ringkøbing-Skjern Museum omkring de guidede ture til formidlingen af landskabet og cykelstinetværket har været en stor succes. På de fem arrangerede ture deltog i alt 149 gæster, og i samtlige evalueringsskemaer udfyldt efter turene gav gæsterne positive tilbagemeldinger.

På baggrund af succesen vil samarbejdet omkring projekt *Fjorden Rundt på cykel* fortsætte i 2016 med at promovere cykelstierne, indtænke nye målgrupper og forsætte med at skubbe grænsen for det mulige inden for landskabsformidling.

Sabine Jensen kan kontaktes på sj@levendehistorie.dk
René Hankelbjerg kan kontaktes på rh@levendehistorie.dk

Noter

1. Carsten Bille Petersen: Nydanskere på besøg ved bunkerne. *Dagbladet Ringkøbing Skjern* 2015-08-29.

*På cykel gennem klitheden i solens stråler.
Foto: Svend Erik Lembcke.*

